

EVALUEREN KAN GEMAKKELIJK EN GOEDKOOP, ÓÓK VOOR KLEIN FONDS!

Goede ervaringen met evalueren bij Fonds 1818 en stichting Levi Lassen

Het tweede FIN-symposium voor leden gaat over 'evaluatie'. 'Is dat wel iets voor ons fonds?', vraagt u zich misschien af. 'Evalueren leidt vast tot veel extra kosten, we hebben er mankracht voor nodig...en wat levert het uiteindelijk op?' Twee middelgrote fondsen, Fonds 1818 en stichting Levi Lassen, begrijpen deze vragen en bezwaren. Maar weten uit ervaring ook dat evalueren niet veel hoeft te kosten en veel kan opleveren. Oók als uw fonds klein is en geen bureau heeft!

'Een zeer gemakkelijk en kostenbewust middel om te evalueren is een evaluatieformulier. Stel eenmalig zo'n formulier op, en laat dit invullen door uw aanvragers. Het levert een schat aan informatie op!'

Marieke van der Plas, Michel Nivard (beiden Fonds 1818) en Dorus Lippmann (stichting Levi Lassen) zijn het geheel met elkaar eens. Wie zijn aanvragers aan het woord laat, verzamelt bruikbare gegevens over ondersteunde projecten. Zonder veel extra werk of kosten.

Dorus Lippmann: 'Wij hebben vorig jaar besloten onze evaluatie te professionaliseren. Het was een logisch vervolg op het maken van onze website. Vóór 2006 deden we meer incidenteel aan evaluatie, bijvoorbeeld via werkbezoeken van onze bestuurs- of stafleden en onze contactpersoon in Israël. En incidenteel werd er geëvalueerd door onze accountant (dit stelden we dan als voorwaarde in de uitkeringsbrief). Maar nu gaan we standaard een evaluatiebrief sturen naar aanvragers van ondersteunde projecten. Projecten boven een bepaald bedrag worden diepgaander geëvalueerd. Bijvoorbeeld via werkbezoeken door onze contactpersoon in Israël. En door de accountant.'

Fonds 1818 Marieke van der Plas: 'Wij vragen het grootste deel van onze aanvragers om een standaard evaluatieformulier in te vullen. Dit gebeurt al in de contractbrief die we sturen bij een toekenning. Aanvragers kunnen het formulier per mail of post opsturen. Voor ons als fonds is deze methode niet arbeidsintensief. Maar we leren er heel veel van voor vergelijkbare projecten en vervolprojecten.'

Evaluatievragen

Welke vragen stellen beide fondsen hun aanvragers?

Levi Lassen

Levi Lassen hanteert twee evaluatiebrieven, een voor Nederlandse projecten en een voor buitenlandse projecten in Israël.

- De Nederlandse brief bevat vragen zoals:
 - *Is de uitkering geheel gebruikt voor het doel zoals beschreven in de uitkeringsbrief?*
 - *Is het project geheel afgesloten?*
 - *Was het project succesvol? Kunt u aangeven hoe u dat meet/gemeten heeft?*
 - *Heeft het project een voorbeeldfunctie gehad voor andere instellingen, of kan het deze functie nog hebben?*

Ook wordt gevraagd hoe de samenwerking met de stichting is verlopen en of de aanvrager in de toekomst nog meer financiële steun nodig zal hebben.

- De buitenlandse projectevaluatie is iets uitgebreider. Hierin wordt bijvoorbeeld gevraagd naar de impact en betekenis van het project.

Dorus Lippmann: ‘Voor het vormgeven van ons evaluatiebeleid hebben we dankbaar gebruik gemaakt van de evaluatiebrochure van de Bernard van Leer Foundation. We hebben een aantal zaken uit hun procedure gehaald die voor ons praktisch zijn. Ons doel was een methode te vinden die effectief, maar niet kostbaar is.’

Fonds 1818

Fonds 1818 hanteert ook twee evaluatieformulieren, maar dan voor ‘projecten’ en ‘investerings’. De vragen zijn vrijwel gelijk:

- *Geef in het kort aan wat het doel en de beoogde resultaten waren van het project.*
- *Geef een kort verslag van het verloop van het project/hoe investeringen worden gebruikt.*
- *Hoeveel mensen waren betrokken bij de uitvoering van het project/hebben gebruikgemaakt van de investering?*
- *Hoeveel mensen hebben het project bezocht of aan de activiteit deelgenomen?*
- *Hoe was de publiciteit geregeld (indien van toepassing)?*
- *Is uw project wel, niet of gedeeltelijk geslaagd? Waarom?*
- *Wat zou u de volgende keer anders doen?*

Michel Nivard: ‘Deze vragen zijn niet alleen voor ons handig, maar ook voor aanvragers. Ze zetten de aanvrager aan het denken over hoe het project nog beter had gekund. Zowel fonds als aanvrager leert ervan.’

Verschillende evaluaties Fonds 1818

Naast de formulieren past Fonds 1818 nog andere evaluatiemethodes toe.

Marieke van der Plas: ‘We hebben onze projecten ingedeeld in categorieën. Elke categorie wordt verschillend geëvalueerd. Eenmalige, niet vernieuwende projecten die duidelijk in ons beleid passen, evalueren we niet. Voor terugkerende projecten die duidelijk in ons beleid passen, laten we een van de twee evaluatieformulieren invullen. Dit geldt ook voor niet te grote projecten die vernieuwend of meer risicovol zijn.’

Andere evaluatiemethodes zijn:

- **Rapportage.** Dit gebeurt bij experimentele, meer risicovolle projecten die soms meer jaren duren. Bij aanvang van het project zetten we al gegevens op papier. Bijvoorbeeld doelstellingen, evaluatievragen, financiën en afspraken. Dit doen we samen met de aanvrager. Aan het eind van het project maken we samen een eindrapportage. En als het een meerjarenproject betreft, ook nog een tussenrapportage.
- **Extern onderzoek.** Dit gebeurt - op beperkte schaal - voor experimentele, meer risicovolle projecten met hoge kosten. Hiervoor huren we een bureau in, in overleg met de aanvrager.’

Michel Nivard: 'Extern onderzoek doen we slechts een tot twee keer per jaar. Het is zinvol, maar kostbaar. Doel van alle evaluaties is: leren. Evaluatie is geen controlemiddel en heeft ook achteraf geen financiële consequenties voor het project.'

Veel geleerd!

Zowel stichting Levi Lassen als Fonds 1818 leren veel van de evaluaties. Dorus Lippmann: 'Wij hebben in de loop der tijd ons uitkeringsbeleid aangepast. Geld bleek bij aanvragers te lang op de plank te liggen en garanties werden te snel uitbetaald als de projectkosten opliepen. Daarom stellen we nu soms uitdrukkelijk meer voorwaarden: aanvragers moeten hun financiering rond hebben, voordat wij hun project steunen. En we moeten zeker weten dat het project definitief doorgaat.'

Marieke van der Plas: 'Wij hebben onder andere geleerd om beter door te vragen op de doelstelling van een project. En naar de manier waarop die doelstelling behaald wordt, en in samenwerking met wie. We hebben wel eens een speeltuin meegefinancierd die geschikt was voor kinderen met een handicap - alleen die kwamen er niet! Nu vragen we bij dergelijke projecten met welke organisaties voor gehandicapte kinderen er wordt samengewerkt, en hoe. Zodat je weet dat de doelstelling wél bereikt wordt.'

Lippmann: 'Door evaluatie kun je gericht je beleid veranderen. Onze stichting kan bijvoorbeeld beslissen om bepaalde projecten toch maar aan de overheid over te laten, of om op bepaalde gebieden géén hulp te bieden. Juist omdat we op andere gebieden meer verschil kunnen maken - meer impact bereiken.'

Van der Plas: 'Wij kunnen bijvoorbeeld zien of ons beleid gedurfder zou mogen zijn. Hoe verlopen onze risicovolle projecten? Kunnen we daar meer of vaker in investeren? *Durfgeld* investeren is een van onze taken als vermogensfonds - doen we daar genoeg aan? Dat wordt duidelijk door te evalueren.'

Wilt u evalueren? Raadpleeg collega's!

Beide fondsen willen hun ervaring met evaluatie graag delen. Wilt u meer weten over hun werkwijze, of hun evaluatie-instrumenten bekijken? Neem dan contact op met info@levilassen.nl of info@fonds1818.nl.

Gezamenlijke evaluatieformulieren

Fonds 1818 verkent de mogelijkheid om samen met andere fondsen te komen tot gezamenlijke evaluatieformulieren. Hiervoor wordt samengewerkt met het Oranje Fonds, Stichting Doen en Jantje Beton. U bent welkom om u aan te sluiten.

Michel Nivard: 'Evalueren geeft een eerlijk beeld van je projecten, je weet wat je investeringen waard zijn. En door zaken vast te leggen, kun je ze intern beter overdragen.'

Dorus Lippmann: 'Voor je eigen mensen werkt het motiverend.'

Nivard: 'Evaluatie levert echt iets op!'

Stichting Levi Lassen geeft financiële steun aan non-profit organisaties die het algemeen maatschappelijk belang dienen. Hierbij is 2/3 van de bestedingen bedoeld voor joodse organisaties. In Nederland werkt de stichting vooral in Den Haag en omgeving, en buiten Nederland in Israël. **Voor de werkzaamheden van Fonds 1818, zie p. 28, Best Practices.**